

1802070101010001
EXAMINATION DECEMBER 2024
MASTER OF EDUCATION (FIRST SEMESTER)
PHILOSOPHY OF EDUCATION - LEVEL 1

[Time: As Per Schedule]

[Max. Marks:70]

Instructions:

1. Fill up strictly the following details on your answer book
  - a. Name of the Examination : **MASTER OF EDUCATION (FIRST SEMESTER)**
  - b. Name of the Subject : **PHILOSOPHY OF EDUCATION**
  - c. Subject Code No : **1802070101010001**
2. Sketch neat and labelled diagram wherever necessary.
3. Figures to the right indicate full marks of the question.
4. All questions are compulsory.
5. Give the answer in 300 to 400 words of questions 3 to 5.

Seat No:

--	--	--	--	--	--

Student's Signature

English Version

[Max. Marks:70]

Q.1 (A) Rewrite the sentence with correct answer from given options. 10

1. Knowledge is solely based on sensory experiences. Answer:_____

- (A) Socrates (B) Hume
(C) Locke (D) None of the above

2. Education and philosophy are two sides of the same coin. Answer:_____

- (A) Rousseau (B) Fichte
(C) Hegel (D) None of the above

3. Philosophy is the science of sciences. Answer:_____

- (A) Hegel (B) Spencer
(C) Fichte (D) None of the above

4. Bacon is an Indian thinker. Answer:_____

- (A) Statement is true (B) Statement is false
(C) Cannot say (D) None of the above.

5. How many verses (श्लोक) are there in the first chapter of the Bhagavad Gita? Answer:_____

- (A) 12 (B) 18
(C) 25 (D) None of the above

6. What is the pillar of Christian philosophy? Answer:_____
- (A) Non-violence (B) Love
(C) Service (D) Love and Service
7. Who is the father of Western idealism? Answer:_____
- (A) Comenius (B) Plato
(C) Rousseau (D) None of the above
8. What is the nature of knowledge according to naturalism?
Answer:_____
- (A) Rules (B) Book-centered
(C) Rules and book-centered (D) None of the above
9. Who is the modern pragmatist? Answer:_____
- (A) Augustine (B) Bacon
(C) Plato (D) All of the above
10. What is the limitation of existentialism in the field of education?
Answer:_____
- (A) Freedom of the child
(B) Values are human-made
(C) Freedom of the child and values are human-made
(D) None of the above

(B) Answer any five in 30 to 40 words each.

10

1. Explain the meaning of philosophy.
2. Give a brief introduction of Rabindranath Tagore.
3. What is education for the self?
4. Define existentialism and explain its ultimate truth.
5. Explain education for society.
6. Explain discipline according to pragmatism.
7. Name four naturalist thinkers.

Q.2 Answer any five in 150 to 180 words each.

20

1. Explain the meaning of epistemology and clarify empiricism.
2. Describe the Indian perspective on education.
3. Explain education for citizenship.
4. Education is essential for morality and spirituality. Clarify the statement.

5. Provide the names of the eighteen chapters of the *Bhagavad Gita*.
6. Mention the objectives of education according to existentialism.
7. Describe the nature of knowledge according to realism.

Q.3 Clarify the functions of philosophy. **10**

OR

Explain the meaning of metaphysics and discuss questions in detail. **10**

Q.4 Clarify Gandhi's educational philosophy. **10**

OR

Discuss the philosophy of idealism, the nature of knowledge, and the ways Of attaining knowledge. **10**

Q.5 Provide an introduction to Buddhist philosophy and discuss the educational System in detail. **10**

OR

Describe the nature and educational thought of Samkhya philosophy. **10**

*****

Gujarati Version

[Max. Marks70]

Q.1 (અ) પ્રશ્ન નીચે આપેલ વિકલ્પો પૈકી સાચો જવાબ પૂરા વાક્યમાં આપો. **10**

1. જ્ઞાન માત્ર ઇન્દ્રિય અનુભવો પર આધારિત હોય છે. જવાબ :_____

(અ) સોક્રેટીસ

(બ) હ્યુમ

(ક) લોક

(ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં

2. કેળવણી અને તત્વજ્ઞાન એક સિક્કાની બે બાજુ છે. જવાબ :_____

(અ) રોસ

(બ) ફિસ્તે

(ક) હેગલ

(ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં

3. તત્વજ્ઞાન એ વિજ્ઞાનનું વિજ્ઞાન છે. જવાબ :_____

(અ) હેગલ

(બ) સ્પેન્સર

(ક) ફીસ્તે

(ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં

4. બેકન ભારતીય ચિંતક છે. જવાબ :_____
- (અ) વિધાન સાયું (બ) વિધાન ખોટું
(ક) કઈ કહી શકાય નહીં (ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં
5. ગીતાના પ્રથમ અધ્યાયમાં કેટલા શ્લોક છે? જવાબ :_____
- (અ) ૧૨ (બ) ૧૮
(ક) ૨૫ (ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં
6. ખ્રિસ્તીદર્શનનું આધાર સ્તંભ કયું છે? જવાબ :_____
- (અ) અહિંસા (બ) પ્રેમ
(ક) સેવા (ડ) પ્રેમ અને સેવા
7. પશ્ચિમી આદર્શવાદી પિતા કોણ છે? જવાબ :_____
- (અ) કોમેનિયસ (બ) પ્લેટો
(ક) રુસો (ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં
8. પ્રકૃતિવાદ અનુસાર જ્ઞાનનું સ્વરૂપ શું છે? જવાબ :_____
- (અ) નિયમો (બ) પુસ્તક કેન્દ્રી
(ક) નિયમો અને પુસ્તક કેન્દ્રી (ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં
9. આધુનિક વ્યવહારવાદી કોણ છે? જવાબ :_____
- (અ) ઓગસ્ટાઇન (બ) બેકન
(ક) પ્લેટો (ડ) આ પૈકી બધાં જ
10. અસ્તિત્વવાદની શૈક્ષણિક ક્ષેત્રની મર્યાદા કઈ છે? જવાબ :_____
- (અ) બાળકની સ્વતંત્રતા
(બ) મૂલ્યો માનવ સર્જિત છે
(ક) બાળકની સ્વતંત્રતા અને મૂલ્યો માનવ સર્જિત છે
(ડ) આ પૈકી કોઈ નહીં

10

(બ) ગમે તે પાંચના ૩૦ થી ૪૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો.

1. તત્વજ્ઞાનનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો.
2. રવીન્દ્રનાથનો ટૂંકો પરિચય આપો
3. સ્વ માટેનું શિક્ષણ એટલે શું ?
4. અસ્તિત્વવાદનો અર્થ અને અંતિમ સત્ય જણાવો.
5. સમાજ માટે શિક્ષણ જણાવો.

6. વ્યવહારવાદ અનુસાર શિસ્તનો પરિચય આપો.
7. પ્રકૃતિવાદના ચાર ચિંતકોની નામ આપો.

Q.2 ગમે તે પાંચના ૧૫૦ થી ૧૮૦ શબ્દોમાં જવાબ આપો.

20

1. જ્ઞાન મીમાંસાનો અર્થ અને અનુભવવાદ સ્પષ્ટ કરો..
2. શિક્ષણનો ભારતીય દ્રષ્ટિકોણ વર્ણવો.
3. નાગરિકતા માટે શિક્ષણ સમજાવો.
4. શિક્ષણ નૈતિકતા અને આધત્મિકતા માટે જરૂરી છે. વિધાન સમજાવો.
5. ગીતાના અઢાર અધ્યાયના નામ આપો .
6. અસ્તિત્વવાદ અનુસાર શિક્ષણના હેતુઓ જણાવો.
7. વાસ્તવવાદ અનુસાર જ્ઞાનનું સ્વરૂપ જણાવો .

Q.3 તત્ત્વજ્ઞાનના કાર્યો સ્પષ્ટ કરો.

10

અથવા

તત્ત્વમીમાંસાનો અર્થ આપી પ્રશ્નોની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો .

10

Q.4 ગાંધીજીનું શિક્ષણદર્શન સ્પષ્ટ કરો.

10

અથવા

આદર્શવાદનું તત્ત્વદર્શન, જ્ઞાનનું સ્વરૂપ અને જ્ઞાન પ્રાપ્તિની રીતની ચર્ચા કરો.

10

Q.5 બૌદ્ધદર્શનનો પરિચય આપી શિક્ષણ વ્યવસ્થાની વિસ્તૃત ચર્ચા કરો.

10

અથવા

સાંખ્યદર્શનનું સ્વરૂપ અને શૈક્ષણિક ચિંતન વર્ણવો.

10

*****END*****